

Sanahaut nykyään

Tämän tehtävätyypin nimeksi on ristikkolehdissä vakiintunut sanahaku. Kuitenkin vuonna 1995 ilmestyneessä teoksessa Veikko Nurmi, Jouko Nyysönen: Suomalainen sanaristikko sen nimi on hakusana. Sen määritelmä kuuluu: Vihjeetön sanakuviotehtävä, jossa annetut tai ohjeen mukaan keksittävät sanat on löydettävä kirjainrykelmästä.

Sanahaussa sanat kulkevat kaikkiin mahdollisiin suuntiin: vasemmalle, oikealle, alas, ylös sekä vinottain joka suuntaan. Löytyy myös sellaisia sanahakuja, joissa sanat mutkittelevat joka suuntaan; silloin ne eivät risteä keskenään. Sanahaku on suosittu tehtävätyyppi, ja lehtihyllyistä löytyykin useampi vain sitä julkaiseva lehti, sivumääriltään 28–68 sivua.

Sanahakujen laadinnallinen skaala vaihtelee suuresti. Osa tehtävistä on todella löysään laadittuja, osa varsinaisia asetelun taidonnäyttöjä.

Itselleni sanahaku on yksi ristikoiden erikoistyyppi, joten sanojen tulee ristetä keskenään eli niissä on yhteisiä kirjaimia. Sellaisiakin sanahakuja on tarjolla, joissa ei ole yhtään risteävää kirjainta. Löysimmillään sanahaku koostuu pääosin vaka- ja pystysanoista, joiden sekaan on sijoitettu muutama vinottain kulkeva sana.

Laatijalle helppo nakki, mutta ratkojana ainakaan minä en kovasti tykkää.

Mitä täydellisemmin kaikki kirjaimet on käytetty, sitä mukavammalta ratkonta tuntuu. Oma suosikkini on tehtävä, jossa kaikkien annettujen sanojen sijoittelun jälkeen jää vielä "yli" joukko kirjaimia, joista muodostuu haettava ratkaisusana. Siinä mielenkiinto säilyy koko ratkonnan ajan.

Etsittävät sanat ovat aakkosjärjestyksessä kirjainrykelmän alapuolella tai sivulla. Itse ratkaisen tehtävän yliviivaamalla haettavan sanan rykelmästä ja samoin yliviivaamalla "vihjesanan". Varsinkin usein sanahaun sanat ovat jonkun teeman mukaisia. Teema ei itselleni ole oleellinen, yhtä mielelläni ratkon teemattomia sanahakuja.

Mukava versio on vihjesanahaku. Siinä ei anneta etsittäviä sanoja suoraan, vaan höyryristikon tavoin vihjeet niille. Tällöin vihjeiden järjestys määräytyy ratkaisusanan alkukirjaimen paikasta aakkosissa.

Sanahaun pohjan koko vaihtelee. Mitä suurempi pohja, sitä enemmän hakeamista ja, minun mielestäni, sitä mielenkiintoisempi tehtävä.

Ratkojille: jos et ole koskaan kokeillut, suosittelen, näissä on oma mielenkiintoni. Laatijoille: karsikaa löysimmästä päästä, ratkojat varmaan tykkäisivät siitä!

Antti Skyttä
antti.skytta@ristikkoaakatemia.fi

Lähetäkää ristikkoiheisiä kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoaakatemia.fi.